

FRA pressmeddelande

Wien den 18 november 2021

Bekämpa terrorismen samtidigt som de grundläggande rättigheterna respekteras

Terrorism är ett allvarligt hot mot människors liv och trygghet och en svår säkerhetsutmaning för alla länder. Samtidigt kan lagar och politiska beslut med syfte att direkt eller indirekt motverka terrorhot också medföra allvarliga begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna. Det visar en ny rapport från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA). Experter menar att det i arbetet med terrorismbekämpning behövs större rättslig klarhet, praktisk vägledning och kraftfullare skyddsåtgärder.

"När ett terrordåd begås blir de omedelbara destruktiva konsekvenserna plågsamt påfallande. Men den rädsla och misstro som terrorismen ingjuter gör oerhörd skada på samhället på lång sikt. Att vi måste skydda människor mot sådana här attacker är uppenbart", säger FRA:s direktör [Michael O'Flaherty](#). "Samtidigt måste vi noga tänka över vilka följder våra terrorismbekämpningsåtgärder får. Den här rapporten ska hjälpa nationella beslutsfattare och EU-politiker att se till att dessa åtgärder genomförs på ett rättsligt korrekt sätt."

I rapporten granskas EU:s viktigaste straffrättsliga instrument på området terrorismbekämpning, direktiv (EU) 2017/541. I fokus ligger [direktivets inverkan på de grundläggande fri- och rättigheterna](#). Rättstillämpare och andra experter med ingående kunskaper på området delger sina erfarenheter i fråga om den praktiska tillämpningen av direktivets bestämmelser.

Direktivet syftar till att hjälpa länderna att hantera terrorhotet. Men lagar, strategier och åtgärder mot terrorism innebär ofta en inskränkning av de grundläggande rättigheterna som påverkar individer, grupper och samhället i stort.

Som en domare sade till FRA: "Jag är ständigt beredd på att bomben ska explodera och folk ska säga att rättsväsendet inte fungerar och inte skyddar andra grundläggande rättigheter. Men om jag försöker påverka det kommer man att ifrågasätta om vi fortfarande lever i en demokrati. Jag upplever att det är en mycket svår balansgång."

Rapporten innehåller evidensbaserade råd för att förmå beslutsfattare runt om i EU att tillämpa direktivets bestämmelser på ett sådant sätt att de grundläggande rättigheterna efterlevs fullt ut:

- **Tydliggör vad terrorism betyder i straffrätten:** Breda definitioner av vad en terrorist är riskerar att leda till att terrorbrott blir en tolkningsfråga. Större rättslig klarhet skulle säkerställa att länderna tillämpar lagar mot terrorism på ett enhetligt sätt i hela EU.
- **Använd inte begreppet terrorism om lagliga verksamheter:** Direktivet kriminaliserar vissa verksamheter som förelöpare till terrorism, såsom offentligt uttryckande av radikala åsikter, radikal utbildning eller resor till konfliktområden. Detta ökar risken för att myndigheter felaktigt tolkar yttrande-, informations- och rörelsefrihet som terrorism när den utövas av t.ex. journalister, humanitära organisationer, forskare eller konstnärer. Terrorismutredare måste få vägledning och utbildning så att de tydligt kan skilja mellan lagliga handlingar och terrorism.

- **Se till att utredningarna omfattas av effektiva skyddsåtgärder:** För att förebygga terrorism har utredarna ofta omfattande utredningsbefogenheter, t.ex. för övervakning och underrättelseinhämtning. Detta kan ha påverkan på dataskydd, integritet och tillgång till rättslig prövning. Länderna måste se till att skyddsåtgärderna är tillräckliga, ha tydliga tillståndsregler och utöva tillsyn för att säkerställa att utredningarna är målinriktade och legitima.
- **Diskriminera inte specifika grupper:** Det finns en risk att religiösa grupper, i synnerhet muslimer, oftare blir föremål för brottsutredningar. Vissa religiösa uttryck kan även missförstås som tecken på radikaliserings. För att förebygga sådana fördomar och missuppfattningar krävs vägledning och utbildning samt datainsamling för att bedöma hur olika grupper påverkas.
- **Säkerställ tillgång till rättslig prövning inte bara inom straffrätten:** Vissa länder tillämpar också icke-straffrättsliga åtgärder som husarrest, reseförbud och övervakning för personer som misstänks för eller befunnits skyldiga till brott, eller ibland även för personer som blivit friade från misstanke om brott. Sådana administrativa åtgärder omfattas av mindre begränsningar än de straffrättsliga. De beviljas i större utsträckning och grundas ofta på information från underrättelsetjänster. Det gör det också svårare att utkräva rättvisa. Länderna måste tillämpa tydliga regler och villkor när de vidtar sådana åtgärder. De bör också göra det möjligt för människor att på ett effektivt sätt ifrågasätta de åtgärder som vidtas mot dem. Här bör tillsynsorgan ha mandat och befogenheter att bistå vid klagomål inte bara mot straffrättsliga åtgärder.

Rapporten kommer att hjälpa nationella beslutsfattare och EU-politiker att effektivt bekämpa terrorism och upprätthålla de grundläggande rättigheterna.

Europeiska kommissionen bad FRA att hjälpa dem att bedöma direktivets effekter och att stödja dem i deras egen [utvärdering som också offentliggörs nu](#).

Resultaten bygger på skrivbordsundersökningar och intervjuer med rättstillämpare och experter i sju EU-länder: Belgien, Frankrike, Grekland, Spanien, Sverige, Tyskland och Ungern. FRA intervjuade domare, advokater, allmänna åklagare, det civila samhället, tjänstemän inom brottsbekämpningen, tillsynsexperter och akademiker.

För mer information, kontakta: media@fra.europa.eu / Tfn: +43 1 580 30 642